

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 9/2009 vp

Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan päätökseksi eduskunnan työjärjestyksen muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä marraskuuta 2009 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi puhemiesneuvoston ehdotuksen eduskunnan päätökseksi eduskunnan työjärjestyksen muuttamisesta (PNE 2/2009 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- eduskunnan pääsihteeri Seppo Tiitinen, eduskunnan kanslia

- lainsäädäntöneuvos Sten Palmgren, oikeusministeriö
- biträdande lagtingsdirektören / maakuntapäivien apulaisjohtaja Marine Holm-Johansson, Ålands lagting / Ahvenanmaan maakuntapäivät
- talman / puhemies Roger Nordlund, Ålands lagting / Ahvenanmaan maakuntapäivät
- professori Mikael Hidén
- professori Olli Mäenpää.

PUHEMIESNEUVOSTON EHDOTUS

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunnan työjärjestykseen lisätään Euroopan unionin perussopimukset uudistavan Lissabonin sopimuksen kansallisia parlamentteja koskevien määräysten edellyttämät menettelytapasäännökset. Puhemiesneuvoston ehdotus sisältää säännökset eduskunnassa noudatettavista menettelytavoista päätettäessä toissijaisuusperiaatteen loukkaamista koskevan perustellun lausuman antamisesta unionin toimielimille sekä kanteen nostamisesta Euroopan unionin tuomioistuimessa toissi-

jaisuusperiaatteen loukkaamisen johdosta. Eduskunnan työjärjestykseen ehdotetaan tältä osin lisättäväksi säännös Ahvenanmaan maakuntapäivien osallistumisesta toissijaisuusvalvontaan. Ehdotuksessa on myös säännökset Eurooppa-neuvoston EU-sopimuksen 48 artiklan 7 kohdan nojalla tekemien aloitteiden käsittelystä eduskunnassa. Työjärjestystä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että puhemiesneuvosto voi hyväksyä yleisohjeita eduskunnan kansainvälisissä toimielimissä toimiville edustajille.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Puhemiesneuvoston ehdotuksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää ehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa säädösehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota ehdotuksen yleisperusteluissa (s. 4/II) olevaan toteamukseen, jonka mukaan suuri valiokunta "voi myös päättää pyytää muita parlamentteja yhtymään sen tekemään muistutukseen". Valiokunnan mielestä on selvää, että tällä voidaan tarkoittaa ainoastaan muille EU:n jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille tehtävää epämuodollista ilmoitusta siitä, että eduskunta on päättänyt esittämään toissijaisuusmuistutusta jossain asiassa, ja mahdollisesti tähän liittyvää kehotusta asian harkintaan myös ao. parlamenteissa. Perustelujen sanamuodosta huolimatta selvää on myös se, että kysymys on eduskunnan, ei suuren valiokunnan, tekemästä muistutuksesta. Suuri valiokunta voi luonnollisesti tiedottaa myös siitä, että se on päättänyt ehdottaa täysistunnolle toissijaisuusmuistutuksen tekemistä.

EU-sopimuksen toissijaisuuspyöytäkirjaan sisältyvän lainsäädäntövaltaa käyttävien alueparlamenttien kuulemista koskevan maininnan ja Ahvenanmaan itsehallinnollisen aseman vuoksi on perusteltua, että Ahvenanmaan maakuntapäivät on kytketty eduskunnan harjoittamaan toissijaisuusvalvontaan. Puhemiesneuvoston ehdotus luo menettelytavan, joka takaa sen, että Ahvenanmaan maakuntapäivien tekemä huomautus toissijaisuusperiaatteen loukkaamisesta otetaan aina käsiteltäväksi suuressa valiokunnassa. Tärkeää on myös käytännössä pitää huolta siitä perusteluissa mainitusta seikasta, että maakuntapäivien kanta saatetaan EU:n toimielinten tietoon siitä riippumatta, päättääkö eduskunta tehdä asiasta toissijaisuusmuistutuksen. Valiokunta pitää asianmukaisena, että Ahvenanmaan

maakuntapäivien oikeudesta osallistua toissijaisuusvalvontaan otetaan säännökset eduskunnan työjärjestyksen lisäksi myös Ahvenanmaan itsehallintolakiin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tätä koskeva hallituksen esitys on valmisteilla.

Eurooppa-neuvoston EU-sopimuksen 48 artiklan 7 kohdan nojalla tekemä aloite lähetetään ehdotetun 32 §:n 4 momentin nojalla suureen valiokuntaan tai ulkoasiainvaliokuntaan. Säännöstä on pykälän sisäisen johdonmukaisuuden vuoksi syytä täydentää maininnalla asian lähettämisestä valiokuntaan "valmistelevasti käsiteltäväksi". Perustuslakivaliokunta on tarkistanut 32 §:n 4 momentin sanamuotoa tämän mukaisesti.

Lissabonin sopimus tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 2009. Eduskunnan työjärjestyksen Lissabonin sopimukseen liittyvät muutokset on asianmukaista saattaa voimaan mahdollisimman pian. Valiokunta on tämän vuoksi täydentänyt säädösehdotuksen voimaantulosäännöstä niin, että muutokset tulevat voimaan 15 päivänä joulukuuta 2009. Työjärjestyksen voimaantulon ajoittuminen sopimuksen voimaantulon jälkeiseen aikaan ei valiokunnan mielestä estä ehdotuksessa tarkoitettujen menettelytapojen soveltamista käytännössä jo 1 päivästä joulukuuta 2009 alkaen.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta ehdottaa,

että puhemiesneuvoston ehdotukseen sisältyvä ehdotus eduskunnan työjärjestyksen muuttamisesta hyväksytään muutoin sellaisenaan paitsi 32 §:n 4 momentti ja voimaantulosäännös muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

32 §

Valiokuntaan lähettäminen

(1 mom. kuten PNE)

Ehdotus perustuslain säätämisestä, muuttamisesta tai kumoamisesta lähetetään valmistele-
vasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan.
Hallituksen toimenpidekertomus lähetetään val-

mistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivalio-
kuntaan. Siltä osin kuin kertomus koskee ulko-
ja turvallisuuspolitiikkaa, se lähetetään kuiten-
kin ulkoasiainvaliokuntaan. Edellä 1 momentis-
sa tarkoitettu Eurooppa-neuvoston aloite lähete-
tään *valmistelevasti käsiteltäväksi* suureen va-
liokuntaan tai ulkoasiainvaliokuntaan.

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 15
päivänä joulukuuta 2009.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kimmo Sasi /kok
vpj. Jacob Söderman /sd
jäs. Tuomo Hänninen /kesk
Heli Järvinen /vihr
Ulla Karvo /kok
Elsi Katainen /kesk
Esko Kiviranta /kesk

Elisabeth Naucér /r
Mikaela Nylander /r
Tuula Peltonen /sd
Veijo Puhjo /vas
Tapani Tölli /kesk
Tuulikki Ukkola /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Petri Helander.